

Vladimir Geiger
(Hrvatski institut za povijest, Zagreb)

ŽRTVOSLOV NIJEMACA SLAVONSKOG BRODA I BRODSKOG POSAVLJA

Drugi svjetski rat i poraće

UDK 323.15(497.5 Slavonski Brod = 112.2)"194"

Stručni rad

Primljeno: 15. 1. 2008.

Na temelju podataka navedenih u njemačkoj/podunavskošvapskoj i jugoslavenskoj i hrvatskoj historiografiji, povijesnoj publicistici i tisku, te arhivskoga gradiva, a posebice poimeničnih popisa/žrtvoslova, izneseni su brojčani i poimenični pokazatelji o stradalim i žrtvama odnosno o poginulim, ubijenim, umrlim i nestalim Nijemcima Slavonskog Broda i Brodskog Posavlja, vojnicima, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, te brojčani i poimenični pokazatelji stradalih i žrtava odnosno ubijenih, umrlih i nestalih Nijemaca Slavonskog Broda i Brodskog Posavlja, civila, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću. Prema do sada utvrđenim poimeničnim pokazateljima za grad Slavonski Brod i 21 naselje Brodskog Posavlja, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, život je izgubilo najmanje 106 Nijemaca. Prilog je pokušaj cjelovitog prikaza stvarnih ljudskih gubitaka Nijemaca Slavonskog Broda i Brodskog Posavlja u Drugom svjetskom ratu i u poraću, uz reviziju podataka, često nepotpunih i(li) različitih, navedenih u njemačkim i hrvatskim izdanjima i radovima, koji donose poimenične popise stradalih i žrtava za Slavonski Brod i Brodsko Posavlje.

Ključne riječi: Drugi svjetski rat i poraće, ljudski gubici, njemačka manjina, Slavonski Brod, Brodsko Posavlje.

Utvrđivanje broja stradalih i žrtava u Drugom svjetskom ratu i poraću važno je pitanje, kako s ljudskog tako i političkog gledišta. Izračunavanju i utvrđivanju broja poginulih, ubijenih, od posljedica rata umrlih, te nestalih osoba i na druge načine stradalih ljudi ne može se pristupati na temelju improvizacija, već na temelju određenih stvarnih pokazatelja, kako bi se došlo do najpribližnijih podataka o broju i imenima stradalih i žrtava. Sve to vrijedi i za ljudske gubitke Slavonskog Broda i Brodskog Posavlja u Drugom svjetskom ratu i poraću.

U istraživanjima sveukupnih ljudskih gubitaka Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja u Drugom svjetskom ratu i u poraću, koja bi trebala odgovoriti na brojna pitanja, nezaobilazno je i poznavanje stradanja i žrtava Nijemaca Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja.

Početkom Drugoga svjetskog rata na području kotara Slavonski Brod (grad Slavonski Brod i općine: Donji Andrijevići, Bebrina, Beravci, Brodski Drenovac, Brodski Stupnik, Brodski Varoš, Garčin, Kaniža, Klakar, Lužani, Oriovac, Podcrkavlje, Podvinje, Sibinj, Slavonski Kobaš, Svilaj, Trnjani) od sveukupno 49.172 stanovnika¹, prema podacima Njemačke narodne skupine u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj potkraj 1941. bila su 5.472 Nijemca.²

Žrtvoslove, poimenične popise stradalih i žrtava, vojnika i civila, u Drugome svjetskom ratu i poraću, donose i za Slavonski Brod i Brodsko Posavlje brojna i raznolika izdanja. Nekoliko je skupina tih žrtvoslova: popisi nastali u NDH u vrijeme Drugoga svjetskog rata, popisi nastali u Jugoslaviji, i Hrvatskoj, poslije Drugoga svjetskog rata do 1991., popisi nastali u Njemačkoj i Austriji poslije Drugoga svjetskog rata do naših dana, te popisi nastali u Hrvatskoj poslije 1991.

Poimenične popise pripadnika Njemačke narodne skupine u NDH, poginulih u vojnim i(li) poluvojnim i policijskim postrojbama NDH ili Trećega Reicha, kao i civila pripadnika Njemačke narodne skupine u NDH, ubijenih od Narodnooslobodilačke vojske i Partizanskih odreda Jugoslavije, objavljivalo je vodstvo Njemačke narodne skupine u NDH već tijekom rata.³ U tim popisima obuhvaćeni su i, vojnici i civili, stradali i žrtve, Nijemci Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja u razdoblju od početka Drugoga svjetskog rata do potkraj 1943.

Kao nadopuna tih objavljenih podataka, pozornosti je vrijedno izvješće Einsatzstaffel der DM Bereitschaftsbataillon Ludwig von Baden Stab, iz ostavštine zapovjednika ES-a Jakoba Lichtenbergera u Archiv des Institutes für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde u Tübingenu, o poginulim pripadnicima ES-a kod Vetova 19. ožujka 1943.⁴

¹ Rafael Landikušić (prir.), *Priručnik o političkoj i sudbenoj podjeli Nezavisne Države Hrvatske sa abecednim popisom obćina-gradova-kotareva, te popisom i ustrojstvom svih državnih ureda - ustanova i škola po njihovim sjedištima u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj* (Zagreb, 1942.), 219. - 220.

² Muzej Slavonije Osijek, Povijesni odjel, fasc. Službeni listovi, odluke, naređenja 1944. g., "Zahl der deutschen Bevölkerung auf Grund der Ergebnisse der Bestandsaufnahme von 11. 12. 1941. nach Grossgespanschaften und Verwaltungsbezirken im ua. Staate Kroatien".

³ Usp. "Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien", *Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1943* (Essegg [Osijek], s.a. [1942.]), s.p.; *Ihr Leben hiess Treue* (Essegg-Osijek, s.a. [1943.]); "Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien", *Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944* (Essegg [Osijek], s.a. [1943.]), s.p.

⁴ Archiv des Institutes für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde, Tübingen, Nachlass Jakob Lichtenberger, [Einsatzstaffel der DM Bereitschaftsbataillon Ludwig von Baden Stab, - Bei Vetovo am 19. 3. 1943 +].

Nezaobilazne podatke o sudbini Nijemaca u Jugoslaviji, i Hrvatskoj, te poimenične pokazatelje o nestalim osobama, i o Nijemcima Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja, vojnicima i civilima, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, donose popisi (liste traženja) njemačkog Crvenog križa.⁵

Popisi stradalih i žrtava tijekom Drugoga svjetskog rata nastali u Jugoslaviji, i Hrvatskoj, do 1991., koji obrađuju Slavonski Brod i Brodsko Posavlje, donose isključivo poimenične pokazatelje o poginulim i stradalim pripadnicima partizanskog pokreta, te žrtvama terora vlasti i Oružanih snaga NDH i okupacijskih snaga Trećega Reicha. U tim su žrtvoslovima popisani Srbi, Židovi, Romi, Hrvati, ali i drugi narodi/etničke skupine, a među njima i neki Nijemci. Nepotpune podatke i poimenične pokazatelje o Nijemcima Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja, poginulim tijekom Drugoga svjetskog rata kao pripadnici partizanskog pokreta, donose i neki prilozi o partizanskom pokretu u Brodskoj Posavini i Slavoniji.⁶

Naime, prema poimeničnim pokazateljima 21 Nijemac (od toga tri Njemice) iz Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja (13 iz Slavanskog Broda, dva iz Garčina, jedan iz Novog Topolja, tri iz Podvinja, jedan iz Sibirja, jedan iz Velike Kopanice) poginuo je tijekom Drugoga svjetskog rata kao pripadnici partizanskog pokreta. Kao komunisti ubijena su u logorima NDH (Jasenovac, Zemun) četiri Nijemca iz Slavanskog Broda. Kao žrtva terora vlasti i Oružanih snaga NDH i(li) okupacijskih snaga Trećega Reicha stradao je jedan Nijemac iz Slavanskog Broda, a jedna je Njemica poginula u savezničkom bombardiranju u slavonskobrodskom zatvoru, gdje je bila zatvorena pod optužbom da je britanska obavještajka.

O Nijemcima u Slavanskom Brodu i Brodskom Posavlju tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću njemačka/podunavskošvapska historiografija, publicistika i memoarska literatura donosi, za razliku od drugih dijelova Slavonije, malo podataka.

⁵ *Deutsches Rotes Kreuz. Suchdienst. Zivilverschollenenliste. Namenverzeichnis von in fremden Gewahrsam geratenen und verschollenen Zivilpersonen nach Heimatkreisen alphabetisch geordnet. C Jugoslawien N-KI* (Hamburg, 1962/1963).

⁶ Usp. Hrvatski državni arhiv (HDA), Zagreb, Popis žrtava rata 1941. - 1945. Hrvatska, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija Savezno izvršno vijeće Komisija za popis žrtava rata, Beograd, [1964.]; Muzej žrtava genocida, Beograd, Spisak žrtava rata 1941 - 1945 rođenih na teritoriji Hrvatske, Savezni zavod za statistiku, Beograd, 1992.; Miodrag Bijelić, *Požeški narodno oslobodilački partizanski odred* (Slavonski Brod, 1981.); Stjepan Domankušić, Nikola Krajišić, Stevo Pravdić, *Diljski narodnooslobodilački partizanski odred* (Beograd, 1981.); Slavica Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.* (Slavonski Brod, 1982.); Slavica Hrečkovski, "Njemačka četa 'Ernst Thälmann' u jedinicama NOV i POJ u Slavoniji", *Zbornik Centra za društvena istraživanja Slavonije i Baranje*, god. 21, br. 1 (Slavonski Brod, 1984.), 331. - 350.; Nail Redžić, *Telmanovci. Zapisi o njemačkoj partizanskoj četi "Ernest Telman"* (Beograd, 1984.); Jovan Kokot, *Dvanaesta proleterska slavonska brigada* (Beograd, 1987.); *Jasenovac. Žrtve rata prema podacima Statističkog zavoda Jugoslavije* (Zürich - Sarajevo, 1998.), 897. - 906.

Poimenični, nepotpuni, popis/žrtvoslov Nijemaca Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja, vojnika i civila, stradalih i žrtava, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, za Slavonski Brod, Slavonski Šamac, Trnjane, Veliku Kopanicu i Vrpolje, donose četvrta knjiga (naslovljena *Menschenverluste-Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944-1948*, objavljena 1994.⁷) i kao nadopuna treća knjiga (naslovljena *Erschießungen - Vernichtungslager - Kinderschicksale in der Zeit von 1944 bis 1948*, objavljenoj 1995.⁸) serijala *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*. Popis je dostupan i na internet stranicama.⁹

Njemački/podunavskošvapski popisi stradalih i žrtava donose isključivo poimenične pokazatelje o poginulim pripadnicima Njemačke narodne skupine u NDH u vojnim i(li) poluvojnim i policijskim postrojbama NDH ili Trećega Reicha, kao i o Nijemcima civilima ubijenim od NOV i PO Jugoslavije, ali ne i o poginulim i stradalim Nijemcima pripadnicima partizanskog pokreta, te o Nijemcima civilima žrtvama terora vlasti i Oružanih snaga NDH i okupacijskih snaga Trećega Reicha.

Nadopunu njemačkih/podunavskošvapskih žrtvoslova o stradalima i žrtvama Nijemaca Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, predstavljaju radovi, posebice žrtvoslovi objavljeni u Hrvatskoj poslije 1991.

Najopsežnije podatke o Nijemcima Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja tijekom Drugoga svjetskog rata, i o njihovoj sudbini u potkraj rata i u poraću, donose rad Marija Kučere *Nijemci Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja (1715. - 1991.)*¹⁰ i izvješća Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača za Okrug Slavonski Brod 1945.¹¹

Podatke o Nijemcima Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja žrtvama logora Krndija tijekom 1945. i 1946., donose različiti hrvatski i njemački/po-

---

⁷ *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, *Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944-1948* (München-Sindelfingen, 1994.), 910., 956., 958.

⁸ *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band III, *Erschießungen - Vernichtungslager - Kinderschicksale in der Zeit von 1944 bis 1948* (München - Sindelfingen, 1995.), 992.

⁹ www.totenbuch-donauschwaben.at/de.

¹⁰ Mario Kučera, *Nijemci Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja (1715. - 1991.)*, Diplomski rad, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1996. [rukopis].

¹¹ HDA, Zagreb, Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača (ZKRZ), Glavni urudžbeni zapisnik, 4218/45. i 4461/45. Usp. Vladimir Geiger, "Folksdojčeri u izvješćima komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača Okruga Slavonski Brod, 1945. godine", *Scrinia slavonica*, sv. 6 (Slavonski Brod, 2006.), 649. - 739.

dunavskošvapski izvori i literatura¹², koje sam objedinio u knjizi *Logor Krndija 1945. - 1946.* objavljenoj 2007.¹³

Podatke o Nijemcima Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja, stradalim i žrtvama, vojnicima i civilima, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, donose i neki drugi u novije vrijeme objavljeni radovi, primjerice prilozi Stribora Uzelca Schwendemanna o Slavanskom Brodu¹⁴ i Marka Lovinčića i suradnika o Starom Slatiniku.¹⁵

Pozornosti su vrijedni popisi stradalih i žrtava, vojnika i civila, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, žrtvoslovi Antuna Matasovića-Šabesara za Gundince¹⁶, Marije Ravlić i Mije Dukića te Stjepana Krpana za Slavonski Kobaš¹⁷, Mate Tustanića za Oriovac¹⁸, Stjepana Lončarevića za Čajkovce¹⁹, Mije Dukića za Brodski Stupnik, Malino, Oriovac i Slavonski Kobaš²⁰, Ilije Živića, Ane Živić i Ante Kneževića za Sikirevce²¹, Mate Lukačevića, Mla-

¹² Usp. Ured državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji, Matični ured Đakovo, Matica umrlih župe/općine Punitovci, 1929. - 1948. [Logor Krndija, 1945. - 1946.]; *Narodne novine*, br. 124 (Zagreb, 4. listopada 1946.), 10.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, *Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948* (München - Sindelfingen, 1994.), 910.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band III, *Erschießungen - Vernichtungslager - Kinderschicksale in der Zeit von 1944 bis 1948* (München - Sindelfingen, 1995.), 992.; www.totenbuch-donauschwabens.at/de; S. Uzelac Schwendemann, *Zavičajnici. Malo spominjani, prešućivani i zaboravljeni. Dragutin Schwendemann* (Slavonski Brod, 2005.); S. Uzelac Schwendemann, "Glavni gradski trg Slavanskog Broda: jučer, danas, sutra...", *Posavska Hrvatska* (Slavonski Brod, 4. prosinca 1998.), 4. - 5.; S. Uzelac Schwendemann, *Glavni gradski trg u Slavanskom Brodu* (Slavonski Brod, 2005.); M. Lukačević, M. Đaković, S. Jakab, I. Tubanović (prirednik), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraću* (Đakovo, 2007.), 180. - 194.

¹³ Vladimir Geiger, *Logor Krndija 1945.-1946.* (Zagreb - Slavonski Brod, 2007.), 415. - 432.

¹⁴ Stribor Uzelac Schwendemann, *Zavičajnici. Malo spominjani, prešućivani i zaboravljeni. Dragutin Schwendemann* (Slavonski Brod, 2005.); Stribor Uzelac Schwendemann, "Glavni gradski trg Slavanskog Broda: jučer, danas, sutra...", *Posavska Hrvatska* (Slavonski Brod, 4. prosinca 1998.), 4. - 5.; Stribor Uzelac Schwendemann, *Glavni gradski trg u Slavanskom Brodu* (Slavonski Brod, 2005.).

¹⁵ Marko Lovinčić (ur.), *Stari Slatinik. Najdraži dio domovine* (Slavonski Brod - Stari Slatinik, 2007.).

¹⁶ Antun Matasović - Šabesar, *Gundinci. Moje uspomene i sjećanja* (Slavonski Brod, 1989.), 137. - 143.

¹⁷ M.[arija] Ravlić [i Mijo Dukić], "Istina o stradanju Hrvata u Drugom svjetskom ratu. Smrtno stradali Kobašani 1942 - 1946. g.", *Posavska Hrvatska*, Slavonski Brod, 9. rujna 1994., 9.; Stjepan Krpan, "Hrvatski gubici u Drugom svjetskom ratu i poraću na primjeru Slavanskog Kobaša", u: *50 godina Bleiburga. Zbornik radova* (Zagreb, 1995.), 115. - 122.

¹⁸ Mato Tustanić, *Žrtve Oriovac* (Oriovac, 1995.).

¹⁹ Stjepan Lončarević, *Selo Čajkovci* (Čajkovci, 1999.), s. p. [rukopis].

²⁰ Mijo Dukić, "Stradalnici u II. svjetskom ratu i poraću iz 11 župa Novokapelačkog dekanata", *Tkalčić*, br. 5 (Zagreb, 2001.), 471. - 508.

²¹ Ilija Živić, Ana Živić, Ante Knežević, *Sikirevčani stradalnici u Drugom svjetskom ratu 1941. - 1945. godine i poraću* (Sikirevci, 2002.) [rukopis].

dena Đakovića, Stjepana Jakaba i Ive Tubanovića za Čajkovce, Veliku Kopanicu i Vrpolje.²²

Postojeći popisi stradalih i žrtava/žrtvoslovi, koji donose podatke i za Nijemce Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja, nepotpuni su, a nerijetko u navodima netočni i zbunjujući. Razloga je nekoliko. Primjerice, za neke osobe, unatoč njemačkom prezimenu, nije uvijek lako utvrditi radi li se o Nijemcima ili o Hrvatima, ili pak o nekim drugima. Naime, mnogi, iako podrijetlom Nijemci, nisu se takvima iskazivali niti stvarno osjećali. Također, mnoge osobe koje su se osjećale i iskazivale Nijemcima nisu imale njemačka prezimena. Nerijetko, u razrješavanju nacionalne/etničke pripadnosti stradalnika/žrtve, što je izrazito i u slučaju Nijemaca Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja, problem je nedostatak (nedostupnost ili nepostojanje) potrebnih pokazatelja.

Temeljni je pak problem u istraživanju ljudskih gubitaka Hrvatske u Drugome svjetskom ratu i poraću, a i stradanja i žrtava Nijemaca Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja, pomanjkanje izvora i dostatnih pokazatelja.

Prema navedenim poimeničnim pokazateljima i popisima stradalih i žrtava/žrtvoslovima Nijemaca Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja, vojnika i civila, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, uvažavajući sve izvore, moguće je sređivanjem i revizijom podataka donijeti točniji i potpuniji popis/žrtvoslov Nijemaca Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja.

Prema do sada utvrđenim poimeničnim pokazateljima za grad Slavonki Brod i 21 naselje Brodskog Posavlja, tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću, život je izgubilo najmanje 106 Nijemaca (Slavonki Brod: 30, Brodski Stupnik: 1, Budainka: 1, Bukovlje: 1, Čajkovci: 3, Donji Andrijevi: 1, Garčin: 3, Gundinci: 2, Klokočevik: 1, Malino: 1, Novo Topolje: 1, Oriovac: 1, Podvinje: 3, Sibirj: 2, Sikirevi: 2, Slavonki Kobaš: 1, Slavonki Šamac: 5, Staro Topolje: 1, Trnjani: 2, Velika Kopanica: 35, Vrpolje: 8, Zbjeg: 1).

Pretežito tijekom Drugoga svjetskog rata, ali i u poraću nešto manje od oko dvije trećine navedenih osoba (uglavnom muškarci, ali i žene) stradalo je (poginuli, ubijeni, umrli, nestali) kao pripadnici vojnih i(li) poluvojnih postrojba. Ostali navedeni (muškarci, žene i djeca) stradali su (ubijeni, umrli, poginuli, nestali) kao civilno stanovništvo tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću. Od toga, oko 15 civilnih osoba stradalo je (umrlo ili ubijeno) u poraću tijekom 1945. i 1946. (pretežito u logorima).

Pitanje ljudskih stradanja i žrtava iz mnogih je razloga jedno od najzamršenijih istraživačkih tema koje treba propitivati i dopunjavati. I o stradanju i žrtvama Nijemaca Slavenskog Broda i Brodskog Posavlja niz je otvorenih pitanja i protupitanja.

²² Mato Lukačević, Mladen Đaković, Stjepan Jakab, Ivo Tubanović (prii.), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraću* (Đakovo, 2007.), 56. - 57., 164. - 167., 175. - 177.

**Nijemci Slavanskog Broda i Brodskog Posavlja,
vojnici i civili, stradali i žrtve,
tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću**

SLAVONSKI BROAD

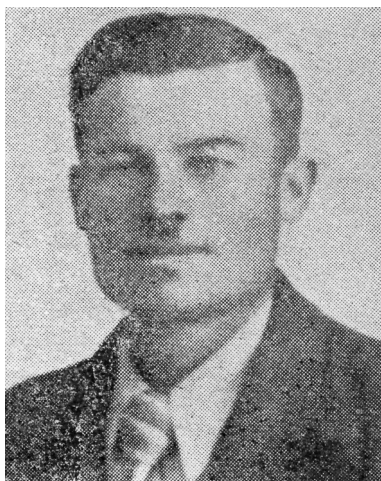
Prezime	Ime	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Amštat	Anica	poginula u savezničkom bombardiranju Slavanskog Broda	1944.
Bader	Jakob	kao civil umro u logoru Krndija	05. X. 1945.
Bogner	Anton	poginuo/ubijen kao željezničar	22. XII. 1942.
Britz	Josef	poginuo kao pripadnik Waffen-SS-a na Istočnom bojištu	14. II. 1943.
Dajč	Đuro	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta u Paučju	1943.
Fajerbah/ Fajerbok	Ivan	ubijen kao komunist u logoru Jasenovac	1942.
Faubl	Ivan	ubijen kao komunist u logoru Jasenovac	1942.
Gros	Julio	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta u Garešnici	1944.
Hauk	Aleksandar	ubijen kao komunist u logoru Jasenovac	1941.
Kaucman/ Kavcman	Ervin	poginuo kao komesar Njemačke partizanske čete "Ernst Thälmann" u Vrhovcima kod Požege	12. II. 1944.
Kaucman/ Kavcman	Oto(n)	poginuo kao komesar Njemačke partizanske čete "Ernst Thälmann" kod Mikleuša	28. XI. 1943.
Mayer	Anton	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela u NDH	22. XII. 1942.
Meixner	Johann	kao njemački vojnik nestao u Jugoslaviji	1945.
Pihler	Dragica	poginula kao pripadnica partizanskog pokreta kod Kutjeva	1944.
Pihler	Slavko	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta	1944.
Rajdl	Ilonka	poginula kao komesar mitraljeske čete 12. slavonske NOP brigade u borbi s ustašama kod Garešnice	II. 1943.
Rajdl	Mato (Matija) - Švabo	poginuo kao komesar Požeškog NOP odreda u borbi s ustašama kod Trenkova /ili Stražemana	01. IV. 1944.

Rah	Johan	kao civil ubijen u Pančevu	1942.
Saner	Matija	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta	1944.
Schwendemann	Franz (Franjo)	kao civil umro u logoru Krndija	22. IX. 1945.
Schwendemann rođ. Becherer	Juli(j)a	kao civil umrla u logoru Rudolfsgrad/Kničanin	1947.
Schwendemann	Karl	ubijen na Bleiburgu	V. 1945.
Šmid	Hajnrüh (Hinko)	poginuo kao pripadnik Njemačke partizanske čete "Ernst Thälmann" kod Čačinaca	28. XI. 1943.
Štok	Adam	ubijen kao komunist u logoru Zemun, Sajmište	1944.
Štrumberger	Beta	nestala/poginula kao pripadnica Njemačke partizanske čete "Ernst Thälmann" kod Mikleuša	1943./1944.
Štrumberger	Franjo	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta u Gašincima	1944.
Švajcer	Zvonko	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta kod Pakraca	1942.
Tropsch rođ. Schwendemann	Ella	uhićena pod optužbom da je član britanske obavještajne službe, poginula u savezničkom bombardiranju, kada je pogođen i zatvor u Slavonskom Brodu	19. I. 1945.
Volb	Eduard	ubili ga ustaše/ili Nijemci u Slavonskom Brodu	1945.
Wirkes	Josef	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela u NDH	19. VII. 1943.

* *Ihr Leben hiess Treue*, Esseg-Osijek, [1943.] – Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, *Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Esseg [Osijek], [1943.] – Ured državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji, Matični ured Đakovo, Matica umrlih župe/općine Punitovci, 1929. - 1948. [Logor Krndija, 1945. - 1946.] – M. Bijelić, *Požeški narodno oslobodilački partizanski odred*, Slavonski Brod, 1981. – S. Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.*, Slavonski Brod, 1982. – S. Hrečkovski, Njemačka četa "Ernst Thälmann" u jedinicama NOV i POJ u Slavoniji, *Zbornik Centra za društvena istraživanja Slavonije i Baranje*, god. 21, br. 1, Slavonski Brod, 1984. – N. Redžić, *Telmanovci. Zapis o njemačkoj partizanskoj četi "Ernest Telman"*, Beograd, 1984. – J. Kokot, *Dvanaesta proleterska slavonska brigada*, Beograd, 1987. – Hrvatski državni arhiv, Zagreb, Popis žrtava rata 1941. - 1945. Hrvatska, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija Savezno izvršno vijeće Komisija za popis žrtava rata, Beograd, [1964.] – Muzej žrtava genocida, Beograd, Spisak žrtava rata 1941 - 1945 rođenih na teritoriji Hrvatske, Savezni zavod za statistiku, Beograd, 1992. – *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948,

München - Sindelfingen, 1994. – www.totenbuch-donauschwaben.at/de – *Jasenovac. Žrtve rata prema podacima Statističkog zavoda Jugoslavije*, Zürich - Sarajevo, 1998. – S. Uzelac Schwendemann, *Zavičajnici. Malo spominjani, prešućivani i zaboravljeni*. Dragutin Schwendemann, Slavonski Brod, 2005. – Stribor Uzelac Schwendemann, *Glavni gradski trg Slavanskog Broda: jučer, danas, sutra...*, *Posavska Hrvatska*, Slavonski Brod, 4. prosinca 1998. – S. Uzelac Schwendemann, *Glavni gradski trg u Slavanskom Brodu*, Slavonski Brod, 2005. – V. Geiger, *Logor Krndija 1945. - 1946.*, Zagreb - Slavonski Brod, 2007. – M. Lukačević, M. Đaković, S. Jakab, I. Tubanović (prir.), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraću*, Đakovo, 2007.

Anton Bogner

Josef Britz

*Juli(j)a Schwendemann
rođ. Becherer*

Franz (Franjo) Schwendemann

Ervin Kaucman

Oto(n) Kaucman

Sahrana Matije Rajdla 2. travnja 1944. u Stražemanu

Karl Schwendemann

Josef Wirkes

Grob Franja (Franje) Schwendemanna u Krndiji

Matija Rajdl

*Ella Tropsch
rođ. Schwendemann*

BRODSKI STUPNIK

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Vajnhal	Dragan	1913.	nestao	

* M. Dukić, Stradalnici u II. svjetskom ratu i poraču iz 11 župa Novokapelačkog dekanata, *Tkalčić*, br. 5, Zagreb, 2001.

BUDAINKA

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Lamer rođ. Šilipetar	Jaga	15. XII. 1893.	kao civil umrla u logoru Krndija	1946.

* *Narodne novine*, br. 124, Zagreb, 4. listopada 1946. – V. Geiger, *Logor Krndija 1945. - 1946.*, Zagreb - Slavonski Brod, 2007. – M. Lukačević, M. Đaković, S. Jakab, I. Tubanović (prir.), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraču*, Đakovo, 2007.

BUKOVLJE

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Kremer	Đuro	1884.	poginuo kao civil u Slavanskom Brodu	1945.

* S. Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.*, Slavonski Brod, 1982.

ČAJKOVCI

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Han	Petar	1925.	kao pripadnik Wehrmachta umro od tifusa u Budimpešti	1944.
Hartman	Fridrich	05. V. 1912.	kao pripadnik Wehrmachta ranjen na Romaniji, umro u Sarajevu	30. IV. 1944.
Hartman	Ivan (Johan)	02. II. 1914./1920.	kao pripadnik Oružništva NDH ili Wehrmachta poginuo na Romaniji u Bosni	1943./1944.

* S. Lončarević, *Selo Čajkovci, Čajkovci*, 1999. – M. Lukačević, M. Đaković, S. Jakab, I. Tubanović (prir.), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraću*, Đakovo, 2007.

DONJI ANDRIJEVCI

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Gerber	Josef	02. III. 1917.	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela u NDH	18. VII. 1943.

* *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Essegg [Osijek], [1943.]

GARČIN

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Heinrih	Smit	1924.	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta	1942.
Helfert	Josip (Sepi)	21. II. 1924.	poginuo kao pripadnik Diljskog NOP odreda kod Mikleuša	1943./1944.
Nebenführ	Johann	1914.	redarstvenik u selu, nestao potkraj ili nakon rata	1944.

* *Deutsches Rotes Kreuz. Suchdienst. Zivilverschollenenliste. Namenverzeichnis von in fremden Gewahrsam geratenen und verschollenen Zivilpersonen nach Heimatkreisen alphabetisch geordnet.* C Jugoslawien N-KI, Hamburg, 1962/1963 – S. Domankušić, N. Krajišić, S. Pravdić, *Diljski narodnooslobodilački partizanski odred*, Beograd, 1981. – S. Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.*, Slavonski Brod, 1982.

GUNDINCI

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Dam	Andrija		kao civila ubili ga partizani u selu kod kuće	1945.
Vesinger	Antun		kao njemački vojnik poginuo u Piškorevcima	1944.

* A. Matasović - Šabesar, *Gundinci. Moje uspomene i sjećanja*, Slavonski Brod, 1989. – Hrvatski državni arhiv, Zagreb, ZKRZ, GUZ, 4218/45. – V. Geiger, *Folksdojčeri u izvješćima komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača Okruga Slavonski Brod, 1945. godine*, *Serinia slavonica*, sv. 6, Slavonski Brod, 2006.

KLOKOČEVİK

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Biwier	Johann	23. XII. 1921.	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela u NDH	04. XII. 1942.

* *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Esseg [Osijek], [1943.]

MALINO

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Ganter	Ivan		nestao	1945.

* M. Dukić, *Stradalnici u II. svjetskom ratu i poraću iz 11 župa Novokapelačkog dekanata, Tkalčić*, br. 5, Zagreb, 2001.

NOVO TOPOLJE

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Hekmajer	Stjepan	1916.	poginuo kao pripadnik partizanskog upokreta u Feričancima	1944.

* Hrvatski državni arhiv, Zagreb, *Popis žrtava rata 1941. - 1945.* Hrvatska, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija Savezno izvršno vijeće Komisija za popis žrtava rata, Beograd, [1964.] – Muzej žrtava genocida, Beograd, *Spisak žrtava rata 1941 - 1945 rođenih na teritoriji Hrvatske*, Savezni zavod za statistiku, Beograd, 1992.

ORIOVAC

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Haring	Stjepan	1920.	ubili ga komunisti	11. IV. 1941.

* M. Tustanić, *Žrtve Oriovac*, Oriovac, 1995. – M. Dukić, *Stradalnici u II. svjetskom ratu i poraću iz 11 župa Novokapelačkog dekanata, Tkalčić*, br. 5, Zagreb, 2001.

PODVINJE

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Ajhinger	Andrija	1921.	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta kod Vinkovaca	1944.
Šulc	Eduard	1926.	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta kod Rastušja	1944.
Šulc	Josip	1924.	kao pripadnik partizanskog pokreta ranjen u bolnici na Papuku	1944.

* S. Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.*, Slavonski Brod, 1982.

SIBINJ

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Štrumberger	Pavo	1920./1921.	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta u Velikoj Barni	1945.
Wagner	(m)		kao civila mučili ga i zaklali partizani u Starom Slatiniku	IV. 1945.

* S. Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.*, Slavonski Brod, 1982. – Hrvatski državni arhiv, Zagreb, *Popis žrtava rata 1941. - 1945.* Hrvatska, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija Savezno izvršno vijeće Komisija za popis žrtava rata, Beograd, [1964.] – Muzej žrtava genocida, Beograd, *Spisak žrtava rata 1941 - 1945 rođenih na teritoriji Hrvatske*, Savezni zavod za statistiku, Beograd, 1992. – M. Lovinčić (ur.), *Stari Slatinik. Najdraži dio domovine*, Slavonski Brod - Stari Slatinik, 2007.

SIKIREVCI

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Vezinger	Đuro	1922.	kao pripadnik Oružanih snaga NDH nestao na križnom putu	1945.
Vezinger	Vlado	1924.	kao pripadnik Oružanih snaga NDH nestao na križnom putu	1945.

* I. Živić, A. Živić, A. Knežević, *Sikirevčani stradalnici u Drugom svjetskom ratu 1941. - 1945. godine i poraću*, Sikirevci, 2002.

SLAVONSKI KOBAŠ

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Hebri/Helber/ Herbl	Andraš (Andrija)	1876./1890.	partizani ga ubili kod Kobaša i bacili u Savu	06. VII. 1944.

* S. Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.*, Slavonski Brod, 1982. – M. Ravlić [i M. Dukić], *Istina o stradanju Hrvata u Drugom svjetskom ratu. Smrtno stradali Kobašani 1942 - 1946. g.*, *Posavska Hrvatska*, Slavonski Brod, 9. rujna 1994. – S. Krpan, *Hrvatski gubici u Drugom svjetskom ratu i poraću na primjeru Slavonskog Kobaša*, u: *50 godina Bleiburga. Zbornik radova*, Zagreb, 1995. – M. Dukić, *Stradalnici u II. svjetskom ratu i poraću iz 11 župa Novokapelačkog dekanata, Tkalčić*, br. 5, Zagreb, 2001.

SLAVONSKI ŠAMAC

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Grismeier	Franz	1895.	kao civil umro u logoru Krndija	1945.
Grismeier	Franz	1927.	kao njemački vojnik poginuo u Mađarskoj	1944.
Grismeier	Rudolf	1926.	kao njemački vojnik nestao u Čehoslovačkoj	1945.
Gross	Anton	1920.	poginuo kao pripadnik Waffen-SS-a na Istočnom bojištu	19. III. 1943.
Guth	Johann	14. V. 1920.	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela u NDH	16. III. 1943.

* *Ihr Leben hiess Treue*, Essegg-Osijek, [1943.] – *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Essegg [Osijek], [1943.] – *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band

III, Erschießungen - Vernichtungslager - Kinderschicksale in der Zeit von 1944 bis 1948, München - Sindelfingen, 1995. – www.totenbuch-donauschwaben.at/de – V. Geiger, *Logor Krndija 1945. - 1946.*, Zagreb - Slavonski Brod, 2007. – M. Lukačević, M. Đaković, S. Jakab, I. Tubanović (prir.), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraću*, Đakovo, 2007.

Johann Guth

STARO TOPOLJE

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Bayer	Simon	1911.	poginuo kao pripadnik Waffen-SS-a na Istočnom bojištu	01. VI./VII. 1943.

* *Ihr Leben hiess Treue*, Essegg-Osijek, [1943.] – *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Essegg [Osijek], [1943.]

Simon Bayer

TRNJANI

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Raff	Filipp (Philipp)	1916.	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela u NDH	24. VIII. 1942.
Stock/ Štok	Franz		poginuo kao pripadnik Oružanih snaga NDH ili Waffen SS-a	

* *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1943*, Essegg [Osijek], [1942.] – *Ihr Leben hiess Treue*, Essegg-Osijek, [1943.] – *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Essegg [Osijek], [1943.] – *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948, München - Sindelfingen, 1994. – www.totenbuch-donauschwabens.at/de

VELIKA KOPANICA

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Barlowitsch	Jakob	1913.	kao njemački vojnik poginuo u Jugoslaviji	1943.
Bohn	Hans	1924.	poginuo kao njemački vojnik	1944.
Bohn	Philipp	1926.	kao njemački vojnik poginuo u Mađarskoj	1945.
Eckert	Josef	1915.	kao njemački vojnik poginuo u Mađarskoj	1945.
Feist	Johann	1910.	poginuo kao njemački vojnik	1945.
Flach	Andreas	1900.	kao njemački vojnik poginuo u Jugoslaviji	
Flach	Michael	1920.	kao njemački vojnik poginuo u Poljskoj	1943.
Flach	Franz	1920.	njemački vojnik poginuo u Austriji	1945.
Frank	Ferdinand	1910.	poginuo kao njemački vojnik	1944.
Gerstner	Franz	1904.	poginuo kao njemački vojnik	1943.
Gut	Johann	1920.	kao njemački vojnik poginuo u Jugoslaviji	
Gut	Martin	1904.	kao njemački vojnik ubijen u Jugoslaviji	1945.
Har(d)tman(n)	Stefan (Stjepan)	1894.	u Travanjskom ratu ubijen kao civil u Bosni	12. IV. 1941.

Kramer	(m)	1915.	kao njemački vojnik poginuo u Njemačkoj	
Kreidel	Peter	20. X. 1917.	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela u NDH	24. VIII. 1942.
Krsnik	Franz	1905.	poginuo kao njemački vojnik	
Kuhn	Anton	1891.	kao civil poginuo u zračnom napadu u Vinkovcima	1944.
Meier	Nikolaus	1920.	kao njemački vojnik poginuo u Jugoslaviji	
Metesch	Konrad	1899.	kao civil umro u logoru Krndija	1945.
Müller	Mathias	03. XI. 1922.	poginuo kao pripadnik Einsatzstaffela između Čaglina i Bekteža	31. III. 1943.
Obert	Franz	20. X. 1898.	kao njemački vojnik poginuo u Jugoslaviji	20. VIII. 1943.
Pehar	Anton	1900.	kao civil umro u logoru Krndija	1946.
Pschenica	Stefan	1915.	kao njemački vojnik poginuo na Istočnom bojištu	1944.
Ries	Josef	1927.	kao njemački vojnik ubijen u Jugoslaviji	1944.
Rischar	Josef	1900.	kao njemački vojnik ubijen u Jugoslaviji	1945.
Rorbacher	Vinco	1940.	kao civil umro u logoru Krndija	05. X. 1945.
Schön	Anton	1926.	kao njemački vojnik poginuo u Jugoslaviji	1945.
Schreiber	Apollonia	1887.	kao civil umrla u logoru u Velikoj Kapanici	1946.
Schweitzer	Anton	1914.	kao njemački vojnik poginuo u Jugoslaviji	1944.
Selinger	Josef	1920.	poginuo kao njemački vojnik	
Sieber	Anton	1912.	kao njemački vojnik ubijen u Jugoslaviji	
Sieber	Katica (Kathi)	1916.	kao civil umrla u logoru Krndija	1946.
Stadlmann	Peter	1890.	kao civil poginuo u zračnom napadu u Okučanima	1944.
Šen	Antun	1927.	poginuo kao pripadnik partizanskog pokreta u Piškorevcima	1944.
Usleber	Rudolf	1914.	kao njemački vojnik poginuo u Austriji	1945.

* Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1943, Essegg [Osijek], [1942.] – Ihr Leben

hiess Treue, Essegg-Osijek, [1943.] – *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Essegg [Osijek], [1943.] – Archiv des Institutes für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde, Tübingen, Nachlass Jakob Lichtenberger, [Einsatzstaffel der DM Bereitschaftsbataillon Ludwig von Baden Stab, - Zwischen Paučina, Čaglin und Bektež am 31. 3. 1943 +] – Ured državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji, Matični ured Đakovo, Matica umrlih župe/općine Punitovci, 1929. - 1948. [Logor Krndija, 1945. - 1946.] – S. Hrečkovski, *Slavonski Brod u NOB i socijalističkoj revoluciji 1941 - 1945.*, Slavonski Brod, 1982. – *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948, München - Sindelfingen, 1994. – *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band III, Erschießungen - Vernichtungslager - Kinderschicksale in der Zeit von 1944 bis 1948, München - Sindelfingen, 1995. – www.totenbuch-donauschwaben.at/de – V. Geiger, *Logor Krndija 1945. - 1946.*, Zagreb - Slavonski Brod, 2007. – M. Lukačević, M. Đaković, S. Jakab, I. Tubanović (prir.), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraću*, Đakovo, 2007.

Mathias Müller

VRPOLJE

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Bauer	Andreas	1919.	poginuo kao pripadnik Waffen-SS-a na Istočnom bojištu	11. VII. 1943.
Goll	Josip (Sepi)	01. III. 1914.	uhitila ga OZN-a u Vrpolju, sudbina nepoznata	II. 1946.
Goll	Konrad (Konrat)	1904.	uhitila ga OZN-a u Vrpolju, sudbina nepoznata	1945./46.
Goll	Stjepan	1918.	nestao	
Hauck/ Haug	Franz	1922.	poginuo kao pripadnik Waffen-SS-a na Istočnom bojištu	19. XI. 1941.
Ilich	Stjepan	1911.	kao civil poginuo u zračnom napadu u Vrpolju	15. XII. 1944.
Koch	Peter		kao civila potkraj ili nakon rata strijeljali ga partizani	1945.
Pless	Stjepan	1892.	kao civila ubili ga partizani u Vrpolju	08. IX. 1944.

* *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1943*, Essegg [Osijek], [1942.] – *Ihr Leben hiess Treue*, Essegg-Osijek, [1943.] – *Die Todesopfer der Deutschen Volksgruppe in Kroatien, Jahrbuch der Deutschen Volksgruppe im Unabhängigen Staate Kroatien 1944*, Essegg [Osijek], [1943.] – *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948, München - Sindelfingen, 1994. – www.totenbuch-donauschwaben.at/de – Hrvatski državni arhiv, Zagreb, ZKRZ, GUZ, 4218/45. – V. Geiger, *Folksdojčeri u izvješćima komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača Okruga Slavonski Brod, 1945. godine*, *Scrinia slavonica*, sv. 6, Slavonski Brod, 2006. – M. Lukačević, M. Đaković, S. Jakab, I. Tubanović (prir.), *Prešućene žrtve Đakova i Đakovštine u Drugom svjetskom ratu i poraču*, Đakovo, 2007.

Andreas Bauer

Franz Hauck

ZBJEG

Prezime	Ime	Nadnevak rođenja	Okolnost i mjesto stradanja	Nadnevak stradanja
Volf	Anka	1904.	poginula u savezničkom bombardiranju Bosanskog Broda	1945.

* Hrvatski državni arhiv, Zagreb, Popis žrtava rata 1941. - 1945. Hrvatska, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija Savezno izvršno vijeće Komisija za popis žrtava rata, Beograd, [1964.] – Muzej žrtava genocida, Beograd, Spisak žrtava rata 1941 - 1945 rođenih na teritoriji Hrvatske, Savezni zavod za statistiku, Beograd, 1992.

Summary

THE VICTIMOLOGY OF GERMANS FROM SLAVONSKI BROD AND THE SURROUNDING SAVA VALLEY IN WORLD WAR II AND THE POSTWAR PERIOD

Based on data quoted in German historiography / historiography of the Danube Swabians, as well as Yugoslav and Croatian historiography, historical publicist writing, press and archive materials, and especially based on individual name lists/victimologies, this paper presents numerical and nominal indicators of the casualties and victims, i.e. the killed, murdered, dead and missing German soldiers and civilians from Slavonski Brod and the surrounding Sava Valley in World War II and the postwar period. According to nominal indicators for Slavonski Brod and 21 settlements in the surrounding Sava Valley that have been ascertained so far, at least 106 Germans lost their lives during World War II and the postwar period. Primarily during World War II, but also during the postwar period, somewhat less than two thirds of the casualties (mainly men, but also women) perished (were killed and murdered, died, went missing) as members of military and/or paramilitary troops. The remaining persons specified (men, women and children) perished (were killed and murdered, died, went missing) as civilians during World War II and the postwar period. Approximately 15 civilians out of this number perished (died or were killed) during the postwar period, in 1945 and 1946 (mainly in camps). The paper is an attempt of an integral review of actual casualties among the Germans in Slavonski Brod and the surrounding Sava Valley in World War II and the postwar period, accompanied by a revision of data found in German and Croatian editions and papers which bring name lists of casualties in Slavonski Brod and the surrounding Sava Valley that are often incomplete and/or inconsistent.

(Sažetak prevela: Ana Levak Sabolović)

Key words: World War II and the postwar period, human casualties, German minority, Slavonski Brod, surrounding Sava Valley (Brodsko Posavlje).